Almanya, Merkel'i arıyor!

CDU, bekleneni veremedi

Angela Merkel şansölyelik koltuğuna oturduğunda, Almanya tam bir hasta yatağındaydı. Her on Alman'dan biri işsizdi - %11.1'lik korkunç bir rakam. Sokaklar, Gerhard Schröder'in acımasız Hartz reformlarına karşı çıkan göstericilerle doluydu. Avrupa'nın lokomotifi, durma noktasındaydı. Ama Merkel, hiç telaşlanmadı. Doğu Almanya'nın komünist rejimi altında yetişmiş fizikçi, kriz anlarında buzdan soğuk sakinliğini korumayı çok önceden öğrenmişti.

CEM BAHADIR BERLİN

Berlin'in soğuk Şubat gecesinde, CDU genel merkezinin önünde toplanan kalabalık tuhaf bir paradoksla karşı karşıyaydı. Ekranlarda beliren %28.6'lık oy oranı, Friedrich Merz'i zafer kürsüsüne çıkarırken, aynı salonda bir zamanlar %41.5 ile rekor kıran o tanıdık yüzün yokluğu hissediliyordu. 23 Şubat 2025 gecesi, Almanya yeni bir şansölye seçmişti belki, ama aslında bir hayaletle hesaplaşıyordu.

Angela Merkel, halk dilinde 'Tante Merkel' *(Merkel Teyze)* artık sahne ışıklarının altında değildi. 16 yıl boyunca Avrupa'nın en büyük ekonomisini yöneten, krizleri fırtına gibi atlatan, herkesi uzlaştıran o bilge kadın, yerini kaosa bırakmıştı. Yerine gelen Olaf Scholz'un üç yılı, sanki Merkel'in yokluğunda binanın temellerinin ne kadar sallantılı olduğunu göstermeye yetmişti. İki yıl üst üste küçülen bir ekonomi, parçalanan bir koalisyon, sokaklara dökülen yüz binler...

Ve en kaygı verici tabloyu oluşturan: Seçim gecesi AfD'nin genel merkezinde patlayan şampanya mantarları. %20.8. İkinci parti. Nazi sonrası Almanya'nın en güçlü aşırı sağ hareketi, artık bir gerçekti. Merkel'in gölgesinde serpilmiş, onun yokluğunda güçlenmiş, şimdi Bundestag'ın ikinci büyük gücüydü. Tante Merkel'i mumla arayan Almanya, o mumu söndürdüğünde neyle karşılaşacağını tam olarak bilmiyordu.

Altın çağın mimarı: Tante Merkel'in 16 yılı

Angela Merkel şansölyelik koltuğuna oturduğunda, Almanya tam bir hasta yatağındaydı. Her on Alman'dan biri işsizdi - %11.1'lik korkunç bir rakam. Sokaklar, Gerhard Schröder'in acımasız Hartz reformlarına karşı çıkan göstericilerle doluydu. Avrupa'nın lokomotifi, durma noktasındaydı. Ama Merkel, hiç telaşlanmadı. Doğu Almanya'nın komünist rejimi altında yetişmiş fizikçi, kriz anlarında buzdan soğuk sakinliğini korumayı çok önceden öğrenmişti.

Selefinin ektiği tohum, Merkel'in bahçesinde meyve vermeye başladı. İşsizlik, yıl be yıl, sanki bir sihir gibi düştü. 2020'ye gelindiğinde %3.8'e inmişti - Avrupa'nın imrendiği bir rakam. Goldman Sachs analistleri, bu başarının çoğunun Schröder'in zorlu reformlarından kaynaklandığını not düşseler de, Merkel'in mirasını inkar edemiyorlardı: O, on yıl boyunca reel ücretler neredeyse hiç artmasa bile, sistemi çökertmeden istikrarı koruyan ustanın ta kendisiydi.

2017'de Alman ekonomisi %2 büyüdü - kağıt üzerinde etkileyici sayılmazdı, ama Avrupa'nın geri kalanı topallarken Almanya koşuyordu. 2.4 trilyon dolarlık dev bir makine, sessizce dönüyordu. Alman halkının yaşam standardı 16 yılda %20 arttı; Fransızlar ve İtalyanlar yerinde sayarken, Almanlar somut bir refah artışı yaşıyordu. Ama bu başarının bedeli vardı: 'Schwarze Null', sıfır açık bütçesi kutsaldı. Köprüler çürüdü, dijital altyapı gecikti, tren istasyonları perişan hale geldi. Carnegie Europe'un analistleri, bu mali cimriliğin Avrupa'da kronik talep eksikliğine yol açtığını yazdılar, ama Merkel umursamadı. Mali disiplin, onun dini buyruğuydu.

2015: 'Wir Schaffen Das' - Merkel'in en büyük kumarı

Sonra 2015 geldi. Suriye'nin kara toprağından, Afganistan'ın dağlarından, milyonlar yollara düştü. Akdeniz cesetlerle doldu. Avrupa sınırlarını kapattı. Ama Merkel, tarihe geçecek bir karara imza attı: 'Wir schaffen das' - Bunu başaracağız. Almanya'nın kapıları ardına kadar açıldı. Bir milyondan fazla insan, yeni bir hayat umudunu Alman topraklarında aradı.

İnsanlık tarihi bu kararı alkışladı. Nobel barış ödülü konuşuldu. Ama Alman sokakları farklı konuşmaya başladı. Dresden'de, Leipzig'de, küçük kasabalarda öfke kabarıyordu. 'Biz ne olacağız?' diye soruyorlardı. 2017 seçim gecesi, Merkel'in partisi %33'le ayakta kalmayı başardı, ama o gece aynı zamanda bir canavarın doğuşuna tanıklık edildi: AfD, %12.6 ile ilk kez Bundestag'ın kapısından içeri girdi.

Çöküş: Scholz'un üç feci yılı

Olaf Scholz, 2021'de şansölye koltuğuna oturduğunda kendini 'yeni Merkel' olarak lanse ediyordu. Hamburg'un eski belediye başkanı, sakin, teknik, hesap bilen bir liderdi. Ama eksik olan bir şey vardı: Merkel'in o sihirli uzlaştırma gücü. SPD, Yeşiller ve liberal FDP'nin oluşturduğu 'Ampel' koalisyonu - kırmızı, sarı, yeşil, tıpkı trafik ışıkları gibi - başından beri

ideolojik bir mayın tarlasıydı.

Kâbus 24 Şubat 2022'de kapıya dayandı. Vladimir Putin'in tankları Ukrayna topraklarına girdiğinde, Almanya'nın onlarca yıldır kurduğu ekonomik model bir anda çöktü. Ucuz Rus gazı? Gitti. Çin'e ihracat? Yavaşladı. Alman otomotiv devi Volkswagen, Çin'in yerli elektrikli araçlarıyla boğuşmaya başladı. Scholz 'Zeitenwende' - dönüm noktası - ilan etti, ama kimse bu dönüm noktasının ne kadar dik bir uçurum olduğunu bilmiyordu.

Rakamların hikâyesi: İki yıllık kabus

2023'ün sonunda Destatis'in açıkladığı rakam, bir şok dalgası yarattı: %0.3 küçülme. Almanya, G7 içinde daralan tek ekonomiydi. İnsanlar, Merkel dönemindeki istikrarlı büyümeyi hatırlayarak mırıldandı. Ama 2024 daha beter geldi: %0.2'lik ikinci bir daralma. 1950'den beri sadece ikinci kez, Almanya iki yıl üst üste küçülüyordu. Handelsblatt Araştırma Enstitüsü, durumu 'savaş sonrası tarihinin en büyük krizi' olarak tanımladı.

BDI başkanı Peter Leibinger'in sözleri, tüm bir endüstrinin çaresizliğini özetliyordu: *"Sipariş defterleri boş, makineler duruyor, şirketler artık yatırım yapmıyor, ya da en azından Almanya'da yapmıyor. Sanayi şirketlerinde böyle kötü bir ruh hali hatırlamıyorum."* Tante Merkel'in zamanında, böyle bir şey hayal bile edilemezdi.

Anti-Merkel'in iktidara yürüyüşü

Friedrich Merz, kariyeri boyunca hep Merkel'in gölgesinde kalmış, onunla rekabet etmiş, ona meydan okumuş bir adamdı. 69 yaşındaki eski işadamı, 2022'de CDU liderliğine döndüğünde misyonu belliydi: Merkel'in mirasını silmek. CDU'yu yeniden 'gerçek muhafazakâr' çizgiye çekmek. Ekonomik liberalizm, sıkı göç politikaları, sosyal muhafazakârlık - Merz'in vizyonu, Merkel'in pragmatik merkezciliğinin tam zıttıydı.

Trier Üniversitesi'nden Profesör Uwe Jun'un analizi kesindi: 'Merz, CDU'nun ideolojik temelini değiştirdi. Parti şimdi göç ve toplumsal cinsiyet konularında çok daha muhafazakâr, ekonomide ise daha liberal. Merz, Angela Merkel'in asla olmayacağı bir lider.' Kampanyası da bu temalar üzerine kuruluydu: 2015'in mülteci krizini eleştirmek, Merkel'i SPD'ye fazla yakın olmakla suçlamak, CDU'nun 'yumuşadığını' iddia etmek.

Ama asıl ironi buradaydı: Merz, Merkel karşıtı söylemle yükselirken, halk Merkel'i özlüyordu. Seçim anketleri, seçmenlerin ekonomik istikrarı özlediğini, kaosun yorduğunu gösteriyordu. Ve Merz, %28.6'lık bir oyla kazandığında - Merkel'in hiç görmediği kadar düşük bir CDU sonucu - acı bir gerçekle yüzleşti: Merkel'i eleştirerek iktidara gelmiş olsa da, artık Merkel'in yokluğunda ülkeyi yönetmek zorundaydı.